

عزم ایستادن بر قلعه‌ی دانایی

● دکتر محمدیان

معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

تحول در آموزش و پرورش یک نیاز جدی و یک ضرورت حتمی است. نیاز جدی است، زیرا جهان امروز ما، متفاوت از دیروز و جهان فردای ما بسیار پرفاصله از امروز ما خواهد بود. آماده‌سازی نسل برای زیستن در امروز و فردا یا برنامه‌های دیروزی بسیار ناممکن است و پای فشردن بر روش‌های پیشین و چشم بستن بر آینده‌ی دوردست نه در جا زدن بلکه آغاز سیر قهقراپی برای امضای نامه‌ی انقراض خویش است.

ضرورت حتمی است، چه بخواهیم و چه نخواهیم روزگار، مقتضیات خود را بر ما تحمیل می‌کند و نسل برای پایداری خویش از میان باریکه‌های زمان و اقتضائات آن در جست‌وجوی بزرگراه پیشرفت و تعالی، تغییر وضع موجود را می‌طلبد. در چنین هنگامه‌ای هم می‌توان، از حق انتخاب خود گذشت و آن را برای دیگران وا گذاشت تا بر ما تصمیم بگیرند و یا این که آگاهانه با درک زمان و موقعیت کمر همّت بست و خود مسیر آینده را طراحی و معماری کرد.

بدون تردید، جامعه‌ی زنده و پویای ایران امروز که دست اقتدار حق از آستین پرنور او هویداست و عزم ایستادن بر قلعه‌ی دانایی، در میان مردمان منطقه‌ی خود را در بیست سال آینده دارد، نمی‌تواند منفعلانه تن به تحول بدهد. او با بازخوانی نظریه‌ی اسلامی تعلیم و تربیت و بازنگری در بن‌مایه‌های فرهنگی و هویت ملی خویش باید فلسفه‌ی آموزش و پرورش نوین را در تراز جمهوری اسلامی تدوین نماید و برای تربیت انسان مطلوب در افق ۱۴۰۴ اهتمام ورزد.

نگاه فرهنگ‌مدارانه و تربیت‌مآل، به آموزش و پرورش و تلاش برای تحقق و تعمیق عدالت آموزشی با رویکرد توسعه‌ی مشارکت همه‌جانبه از الزامات پیگیری این مهم است.

داشتن برنامه‌ی درسی ملی، که به مثابه‌ی نقشه‌ی جامع از علم تا عمل آموزش و پرورش در یک برنامه‌ی میان‌مدت و بلندمدت است، از ضرورت‌هاست تا بتواند در حوزه‌های مختلف و متنوع آموزش و پرورش اعم از رسمی و غیررسمی فرآیند یاددهی و یادگیری را مهندسی و برآیند آن‌ها را در ساحت‌های تعلیم و تربیت رصد کند.

امروزه منحصر کردن آموزش و پرورش به کلاس درس رسمی و بسنده نمودن به کتاب‌های درسی مصداقی از نشناختن زمان و اقتضائات آن است. ورود رسانه‌های گوناگون آموزشی اعم از دیداری و شنیداری و مواد کمک‌آموزشی در شکل‌های متنوع آن، مجموعه‌ای از وسایل و وسائط آموزشی را فراهم کرده است که می‌تواند در توسعه و تعمیق

چراغ ۲۴

پاییز ۱۳۸۷

آموزش و پرورش بسیار نقش آفرینی کند و گامی برای شکل‌گیری مشارکت جامع تلقی شود. در سال‌های اخیر تهیه و تولید مواد و منابع آموزشی و کمک آموزشی اعم از کتاب، نشریه و محصولات الکترونیکی از سوی ناشران و مؤلفان این فضا را وسعت فراوان بخشیده و در عین حال بهره‌مندان، استفاده‌کنندگان و مخاطبان را در انتخاب بهترین، سودمندترین و مؤثرترین‌ها در فرایند یاددهی و یادگیری دچار تردید ساخته است.

چرا که در این حوزه، انتخاب‌ها باید با ملاحظه مقتضیات و شرایط فرهنگی اقشار و گروه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی در مناطق مختلف کشور انجام پذیرد و به کارگزاران و دست‌اندرکاران آموزشی اعم از کارشناس، مدیر، معلم و کادر اجرایی نهادها و دستگاه‌های مختلف آموزشی، مدارس و آموزشگاه‌های آزاد، امکان‌گزینش و انتخاب شیوه‌ها و منابع مختلف آموزشی را در چارچوب اهداف و برنامه‌های کلان نظام آموزش و پرورش کشور بدهد. خوشبختانه آموزش و پرورش کشور گام‌های مثبت و بلندی را در این جهت برداشته است. و با اجرای طرح سامان‌بخشی مواد و منابع آموزشی و کمک آموزشی که از سال ۷۹ آغاز شده و اکنون قریب به یک دهه را پشت سر گذاشته است با تدوین ۳۰ جلد سند استاندارد و راهنمای تولید کتاب‌های آموزشی در حوزه‌های موضوعی مختلف توانسته است معیارهای مشخصی را در اختیار تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان کتاب‌های آموزشی شامل مؤلف، مترجم، ناشر، معلم، مدیر، دانش‌آموز و خانواده‌ها قرار دهد و به سامان‌دهی بازار نشر کتاب‌های آموزشی در جهت تحقق اهداف نظام تعلیم و تربیت کمک کند. معرفی کتاب‌های مناسب و برتر به جامعه فرهنگی کشور از طریق برگزاری جشنواره، انتشار کتابنامه و معرفی کتاب‌های مناسب در پایان کتاب‌های درسی از جمله دیگر دستاوردهای طرح سامان‌بخشی است.

آثار مثبت و فراگیر فرهنگی، آموزشی و تربیتی این طرح ملی مسئولان نظام آموزش و پرورش کشور را بر آن داشته است که با گسترش دامنه‌ی آن به همه‌ی حوزه‌های مواد و منابع و نرم‌افزارهای آموزشی اعم از کتاب و نشریه و تولیدات الکترونیکی از یک سو و نیز تکمیل حلقه‌های حمایت و پشتیبانی از ناشران و مؤلفان کتاب‌های آموزشی مناسب به تعمیق و توسعه آن در سطح ملی همت گمارند. در همین جهت شایسته است ضمن تقدیر از همه‌ی عوامل و دست‌اندرکاران این طرح در سطح دفتر انتشارات کمک‌آموزشی از همه‌ی مسئولان آموزش و پرورش کشور در مرکز و استان‌ها و نیز همه‌ی دست‌اندرکاران امور فرهنگی در سطح سایر وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی و نیز نهادها و انجمن‌های علمی و صنفی مؤلفان، مترجمان، ناشران و دست‌اندرکاران کتاب‌های آموزشی در سطح کشور بخواهیم با عزمی ملی و منسجم به حمایت و پشتیبانی خود از این طرح بزرگ ادامه دهند و آموزش و پرورش کشور را در جهت تحقق و دستیابی به اهداف آموزش و پرورش در چشم‌انداز بیست ساله کشور یاری رسانند، البته این همه باید گامی در مسیر آن تحول‌بنیادین باشد که بتواند فرزندان ما را مفتخر به زیستن با هویت اسلامی و ایرانی در فرداهای دوردست بنماید.

